

EIROPAS SAVIENĪBA

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

ANNO 1919

Roberts Škapars

Tirgus līdzsvars

Vingrinājumi

Materiāls izstrādāts

ESF Darbības programmas 2007. - 2013.gadam „Cilvēkresursi un nodarbinātība”

prioritātes 1.2. „Izglītība un prasmes”

pasākuma 1.2.1. „Profesionālās izglītības un vispārējo prasmju attīstība”

aktivitātes 1.2.1.2. „Vispārējo zināšanu un prasmju uzlabošana”

apakšaktivitātes 1.2.1.1.2. „Profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu kompetences paaugstināšana”

Latvijas Universitātes realizētā projekta

„Profesionālajā izglītībā iesaistīto vispārizglītojošo mācību priekšmetu pedagogu kompetences paaugstināšana”

(Vienošanās Nr.2009/0274/1DP/1.2.1.1.2/09/IPIA/VIAA/003,

LU reģistrācijas Nr.ESS2009/88) īstenošanai.

Rīga, 2010

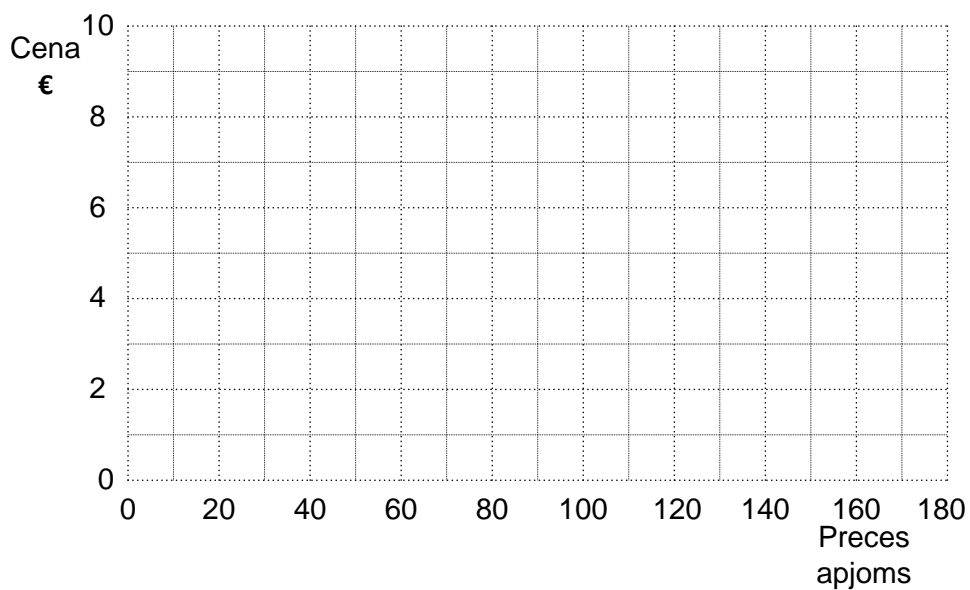
Vingrinājumi

1. vingrinājums

a) Izmantojiet 4.1. tabulas datus un uzzīmējiet vienā koordinātu plaknē pieprasījuma un piedāvājuma līknes.

4.1. Tirgus līdzsvars.

Cena (€)	Pieprasījuma apjoms	Piedāvājuma apjoms
0	100	0
1	90	0
2	80	20
3	70	40
4	60	60
5	50	80
6	40	100
7	30	120
8	20	140
9	10	160
10	0	180

4.1. attēls. Tirgus līdzsvars.

b) Ja cena ir € 2, pieprasījums ir _____ (lielāks/mazāks) par piedāvājumu. Tas ir _____ (pieprasījuma/piedāvājuma) pārpalikums, apjomā _____.

c) Ja cena ir € 7, _____ (pieprasījums/piedāvājums) ir lielāks par _____ (pieprasījumu/piedāvājumu). Tas ir _____ (pieprasījuma/piedāvājuma) pārpalikums, apjomā _____.

d) Tirgus līdzsvars ir, ja cena ir € _____ un preces apjoms _____. Pieprasījuma un piedāvājuma pārpalikums šajā gadījumā ir _____. Tirgus līdzsvars atrodas pieprasījuma un piedāvājuma līkņu _____.

e) Ja cena ir € 3, _____ (pieprasījuma/piedāvājuma) pārpalikums ir _____.

f) Ja cena ir € 6, _____ (pieprasījuma/piedāvājuma) pārpalikums ir _____.

g) Cena € 4 ir _____ cena un preces daudzums 60 ir _____ apjoms.

h) Ja ir pieprasījuma pārpalikums, cenai ir tendence _____ (palielināties/samazināties/nemainīties). Tas ir _____ (pircēju/pārdevēju) tirgus.

i) Ja ir piedāvājuma pārpalikums, cenai ir tendence _____ (palielināties/samazināties/nemainīties). Tas ir _____ (pircēju/pārdevēju) tirgus.

j) Ja cena pieaug, pieprasījums _____ (palielinās/samazinās/nemainās), bet piedāvājums _____ (palielinās/samazinās/nemainās).

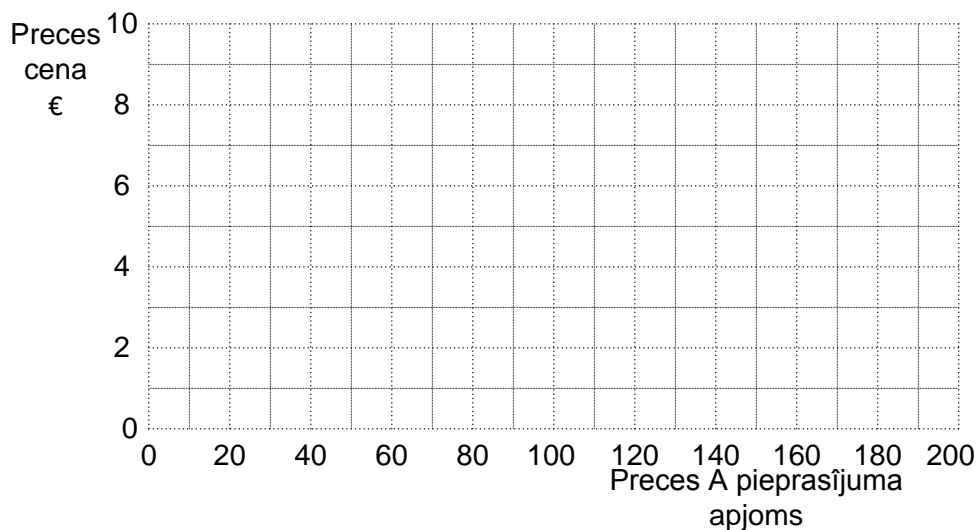
2. vingrinājums

Pieņemam, ka patērētāja ienākumi pieaug un mainās preces pieprasījuma apjoms.

a) Izmantojiet 4.2. tabulas datus un uzzīmējiet vienā koordinātu plaknē pieprasījuma un piedāvājuma līknes.

4.2. Tirgus līdzsvara izmaiņas pēc ienākumu pieauguma.

Cena (€)	Preces A sākotnējais pieprasījuma apjoms	Preces A jaunais pieprasījuma apjoms	Preces A piedāvājuma apjoms
0	100	200	0
1	90	180	0
2	80	160	20
3	70	140	40
4	60	120	60
5	50	100	80
6	40	80	100
7	30	60	120
8	20	40	140
9	10	20	160
10	0	0	180

4.2. attēls. Tirgus līdzsvara izmaiņas pēc ienākumu pieauguma.

b) Redzams, ka _____ izmaiņas ir izraisījušas pieprasījuma līknes pārbīdi pa _____ (labi/kreisi).

c) Jaunā līdzsvara cena ir € _____ un līdzsvara preces apjoms _____.

d) Līdzsvara cena ir _____ (palielinājusies/samazinājusies) par € _____ un līdzsvara preces apjoms _____ (palielinājies/samazinājies) par _____.

e) Prece A ir _____ (normāla/mazvērtīga).

3. vingrinājums

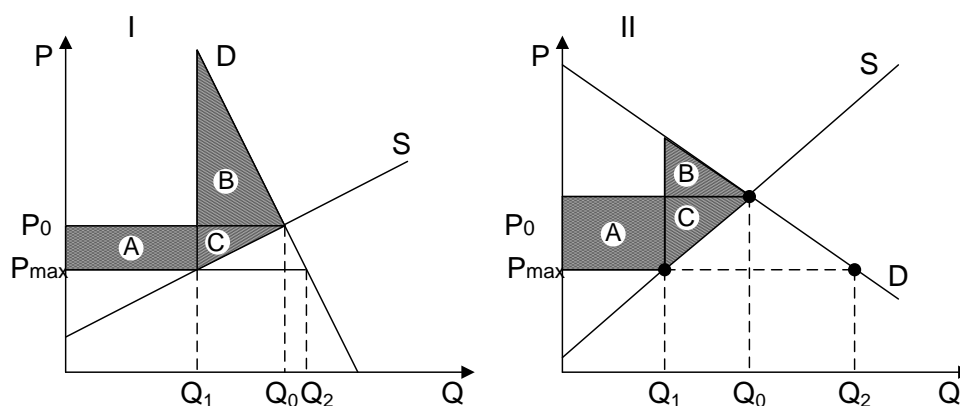
Kā tabulā 4.3. norādītās pieprasījuma un piedāvājuma līkņu pārbīde ietekmē līdzsvara cenas un preces līdzsvara apjoma izmaiņas.

4.3. Līdzsvara cenas un pieprasījuma apjoma izmaiņas.

Pieprasījuma un piedāvājuma līkņu pārbīde	Līdzsvara cena	Līdzsvara apjoms
Pieprasījuma līknes pārbīde:		
– pa labi		
– pa kreisi		
Piedāvājuma līknes pārbīde:		
– pa labi		
– pa kreisi		

4. vingrinājums

Valsts ir noteikusi c_{maks} kā maksimālo tirgus cenu (“cenas griestus”).

4.3. attēls. Patērētāja un ražotāja ieguvuma (rentes) izmaiņas, ja valsts ir noteikusi “cenas griestus”.

a) Tie patērētāji, kuri pērk preci, maksā par to mazāk un patērētāju ieguvums palielinās par laukumu _____.

b) Daļa no patērētājiem vairs nevar iegādāties preci tās deficīta dēļ un patērētāju ieguvums samazinās par laukumu _____.

c) Patērētāja ieguvuma kopējās izmaiņas ir _____.

d) Attēlā I patērētāju ieguvums no cenu regulēšanas ir _____ (lielāks/mazāks) par zaudējumu, bet attēlā II patērētāju ieguvums no cenu regulēšanas ir _____ (lielāks/mazāks) par zaudējumu. Šāda atšķirība ir tādēļ, ka I attēlā pieprasījums ir

_____ (elastīgs/neelastīgs/neitrāls), bet II attēlā _____ (elastīgs/neelastīgs/neitrāls),

e) Preces ražošana samazinās un samazinās arī ražotāja ieguvums par laukumu _____.

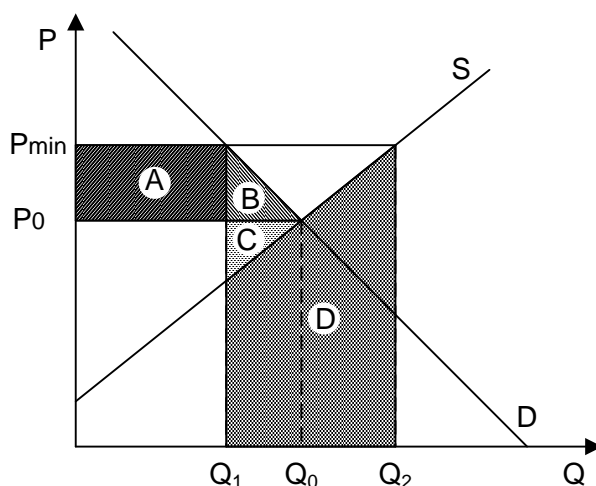
f) Laukumu _____ iegūst patērētājs, bet zaudē ražotājs.

g) Sabiedrības neto zaudējums ir _____.

h) $Q_2 - Q_1$ ir _____ (pieprasījuma/piedāvājuma) pārpalikums.

5. vingrinājums

Valsts ir noteikusi c_{\min} kā minimālo tirgus cenu (“cenas grīdu”).

4.4. attēls. Patērētāja un ražotāja ieguvuma (rentes) izmaiņas, ja valsts ir noteikusi “cenu grīdu”.

a) Ražotāja zaudējumi ir _____, ja $Q = Q_1$.

b) Patērētāja zaudējumi ir _____.

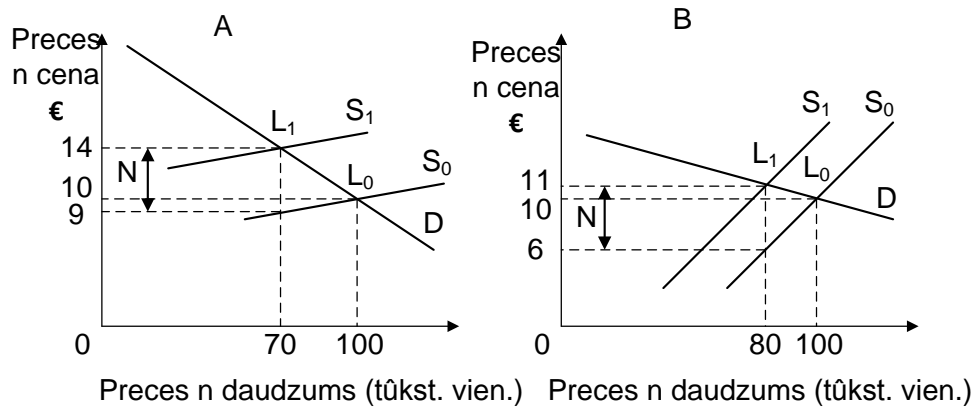
c) $Q_2 - Q_1$ ir _____ (pieprasījuma/piedāvājuma) pārpalikums.

d) Laukums _____ norāda patērētāja zaudējumu un vienlaicīgi ražotāja ieguvumu.

e) Laukums _____ norāda ražotāju nepārdotās produkcijas izmaksas, ja $Q = Q_2$.

f) Ražotāja zaudējumi ir laukums _____, ja $Q = Q_2$.

6. vingrinājums

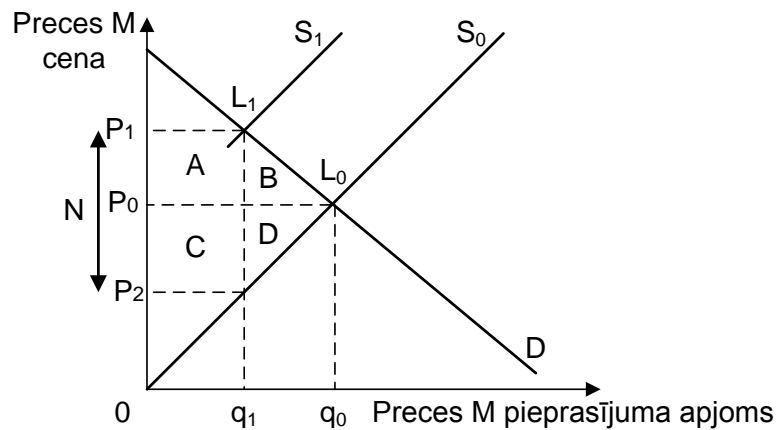
4.5. attēls. Nodokļa sadalījums starp pircēju un pārdevēju.

a) Attēlā ____ lielāko nodokļa daļu samaksā pircējs.

b) Attēlā ____ lielāko nodokļa daļu samaksā pārdevējs.

c) No preces aplikšanas ar nodokli parasti tirgus cena _____ (pieaug/ samazinās), bet preces daudzums tirgū _____ (pieaug/samazinās).

7. vingrinājums

4.6. attēls. Sabiedrības neto zaudējums no preces aplikšanas ar nodokli.

Ja katra preces M vienība tiek aplikta ar nodokli N, tad

a) patērētāja zaudējums ir _____.

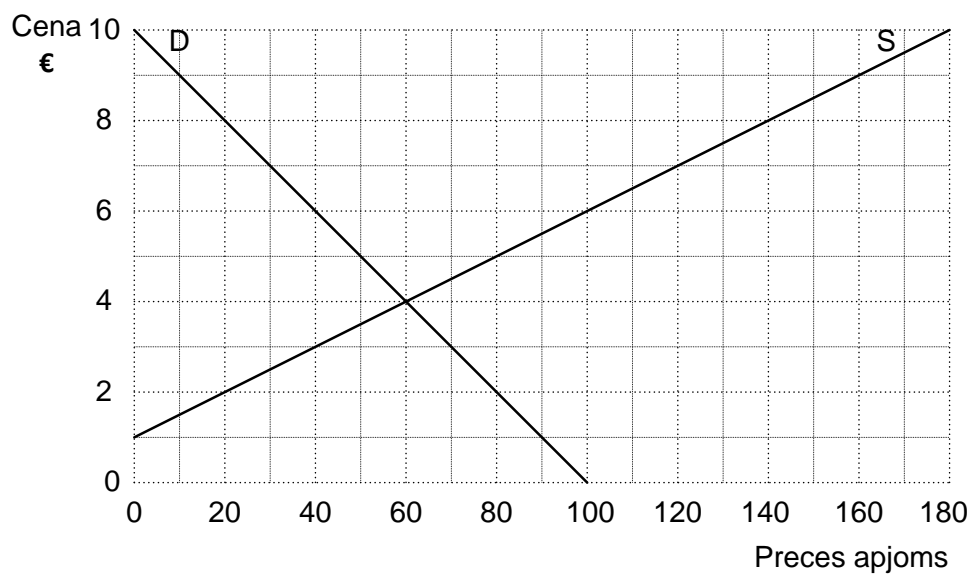
b) ražotāja zaudējums ir _____.

c) sabiedrība kopumā atgūst atpakaļ _____, bet zaudē _____.

Atbildes - vingrinājumi

1. vingrinājums

a)

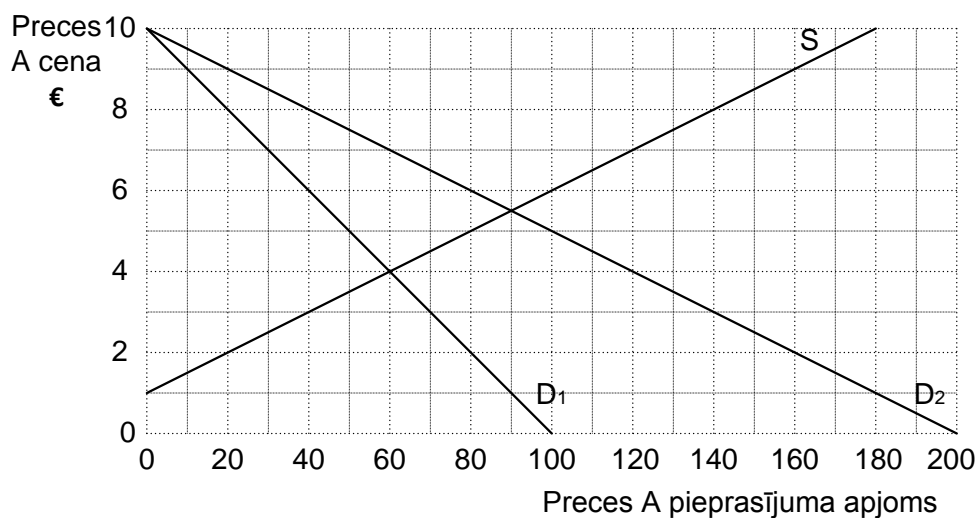

4.1. attēls. Tirgus līdzsvars.

- b) lielāks, pieprasījuma, 60;
- c) piedāvājums, pieprasījumu, piedāvājuma, 90;
- d) 4, 60, nulle, krustpunktā;
- e) pieprasījuma, 30;
- f) piedāvājuma, 60;
- g) līdzsvara, līdzsvara;
- h) palielināties, pārdevēju;
- i) samazināties, pircēju;
- j) samazinās, palielinās.

2. vingrinājums

a)

4.2. attēls. Tirgus līdzsvara izmaiņas pēc ienākumu pieauguma.

- b) ienākumu, labi;
- c) 5,5; 90;
- d) palielinājusies, 1,5, palielinājies, 30;
- e) normāla.

3. vingrinājums

4.3. Līdzsvara cenas un preces apjoma izmaiņas.

Pieprasījuma un piedāvājuma līkņu pārbīde	Līdzsvara cena	Līdzsvara apjoms
Pieprasījuma līknes pārbīde:		
– pa labi	pieaug	pieaug
– pa kreisi	samazinās	samazinās
Piedāvājuma līknes pārbīde:		
– pa labi	samazinās	pieaug
– pa kreisi	pieaug	samazinās

4. vingrinājums

- a) A;
- b) B;
- c) $A - B$;
- d) mazāks, lielāks, neelastīgs, elastīgs;
- e) $-A - C$;
- f) A;
- g) $(A - B) + (-A - C) = -B - C$;
- h) pieprasījuma.

5. vingrinājums

- a) $A - C$;
- b) $-A - B$;
- c) piedāvājuma;
- d) A;
- e) D;
- f) $A - C - D$.

6. vingrinājums

- a) A;
- b) B;
- c) pieaug, samazinās.

7. vingrinājums

- a) $-A - B$;
- b) $-C - D$;
- c) $A + C, -B - D$.